

NATIONAL SECURITY OF INDIA – I

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note : The candidates are required to attempt one question each from Sections A, B, C and D carrying 15 marks each and the entire Section E consisting of 10 short answer type questions carrying 2 marks each.

Section - A

1. Explain conceptual and applied aspects of India's National Security.
2. Explain the role of Military Preparedness as an element of India's National Security.

Section - B

3. Critically analyse Geo-Strategic importance of Indian Ocean for India.
4. Explain the role of Coast Guards in India's National Security.

Section - C

5. Critically analyse Insurgency Problems in North Eastern States of India.
6. Explain the problems of Civil Defence Organisation in India.

Section - D

7. What do you mean by Fiscal Resources and their mobilization during peace and war.
8. Differentiate Defence Planning from Defence Production for National Defence.

Section - E

9.
  - (i) Differentiate National Security from Internal Security.
  - (ii) Geography as a factor in India's National Security.
  - (iii) India's Security Problems as a result of Partition.
  - (iv) India's Security Problems related to China.
  - (v) Indian Navy.
  - (vi) India's Island Security.
  - (vii) Naxalism.
  - (viii) Indian's Nuclear Policy.
  - (ix) Structure of Civil Defence Organisation in India.
  - (x) Name India's Major Shipyards.

Punjabi Version

ਨੋਟ : ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਏ ਅਤੇ ਸ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਹ ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ - ਓ

1. ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਕਲਪਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਅਪਲਾਈਡ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚਾਰੋ।
2. ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਇਕ ਤੱਤ ਵਜੋਂ ਫੌਜੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ - ਅ

3. ਭਾਰਤ ਲਈ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਜੀਓ-ਸਟਰੈਟੇਜਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
4. ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਕੋਸਟ-ਗਾਰਡਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ।

ਭਾਗ - ਏ

5. ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
6. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਵਿਲ ਡੀਫੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ - ਸ

7. ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
8. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ - ਹ

9. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :-

- (i) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- (ii) ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚਲੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਪੱਖ ਵਿਚਾਰੋ।
- (iii) ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਚਾਰੋ।
- (iv) ਚੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਰਜ ਕਰੋ।
- (v) ਭਾਰਤੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- (vi) ਭਾਰਤੀ ਟਾਪੂ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚਾਰੋ।
- (vii) ਨਕਸਲਵਾਦ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- (viii) ਭਾਰਤ ਦੀ ਐਟਮੀ (ਨਿਊਕਲੀ) ਨੀਤੀ ਦਰਜ ਕਰੋ।
- (ix) ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਵਿਲ ਡੀਫੈਂਸ ਦੀ ਸਰੰਚਨਾ ਵਿਚਾਰੋ।
- (x) ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਪ-ਯਾਰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।